

RAMON GASCH
ANDREU GONZÁLEZ

GÀNGSTERS DE BARCELONA

Columna

RAMON GASCH POU I
ANDREU GONZÁLEZ CASTRO
GÀNGSTERS DE
BARCELONA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2025

© RAMON GASCH POU I ANDREU GONZÁLEZ CASTRO, 2025

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-3304-4

DIPÒSIT LEGAL: B. 494-2025

FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)

si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com

o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

Índex

Passejant pel Fossar de la Pedrera 7

PART I

ESCAC AL REI 13

PART II

INCERTA GLÒRIA 75

PART III

GÀNGSTERS DE BARCELONA 185

PART IV

EL ROIG I EL NEGRE 219

PART V

CAP AL CAMP DE LA BOTA 363

A la falda de Montjuïc	377
<i>Guia de personatges</i>	381
<i>Bibliografia</i>	423
<i>Agraïments</i>	429

CAPÍTOL I

Manresa, dos quarts de nou del matí del 31 de gener de 1907

Quan el sol gèlid de gener treia un nas arraulit sobre Manresa, ja feia estona que tothom estava en alerta al carrer de la Canal. Sobretot al tercer pis del número 26, on el tràfec de galledes d'aigua tèbia i llençols nets era constant. La llevadora dirigia l'operació amb mà experta i tampoc no era pas el primer cop que la dona que estava a punt de parir seria mare.

—Empeny, empeny. Una mica més. Ja tenim aquí el caparró. Va!

Aprofitant una altra contracció, i amb un crit de la mare, va sortir la criatura del ventre. No havia calgut ni aixafar-li la panxa: el camí ja estava fet d'altres vegades i el nadó va lliscar fins a les mans que el van recollir.

No venia de natges ni portava el cordó enredat al coll. Un part més per a aquelles manasses hàbils que donaven un copet a la criatura, que plorava cap per avall, i tot seguit la rentaven i l'embolicaven com si es tractés d'un farcellet. Quan la mare es pogué refer una

mica, va encertar a demanar amb veu entretallada i anhelant:

—Aquesta vegada sí?

La llevadora va remenar el cap per mostrar un no rotund que la mare, estirada al llit, no podia veure. Va haver d'alçar la veu sobre els plors del nounat.

—Ja t'ho havia dit jo, que per la forma de la panxa... Em sap greu dir-t'ho. Però em sembla que en Francesc, en Joan, en Lluís, l'Enric i en Sebastià hauran d'esperar a una altra ocasió si volen tenir una germaneta.

Quan li van ensenyar el nadó, encara desficiós després de sortir de la bassa d'aigua on havia nedat nou mesos, Candelària Martí, exhausta, va pensar que aquell sisè fill, al capdavant, tenia un aspecte ben sa. I que ja hi hauria temps per a ella, si Déu volia, d'engendrar una nena.

A Munébrega, a prop de Calataiud, a centenars de quilòmetres, també aquell any veia la llum un altre nadó. Una criatura a qui els pares van dir Justo perquè son pare també se'n deia, els nens han de portar el nom del sant del dia o el del pare, no cal trencar-s'hi les banyes, tu, ja prou problemes que tenim aquí. I ara, amb una boca més, com ens en sortirem, Vicenta?, faríem bé d'anar a viure a Barcelona. Allà les fàbriques necessiten moltes mans. I diu que lliguen els gossos amb llonganisses. El nen es dirà com el pare, Justo Bueno. Una bona manera de presentar-se en un taller qualsevol per demanar feina.

I un any abans, el 10 de març de 1906, a Torregrossa, havia nascut Miquel Badia. Almenys és un altre noi, com en Josep. Encara em podrà acompanyar als mercats a xollar ovelles!, va exclamar el seu pare quan va comprovar que la tercera criatura que la seva dona portava al món era un nen. Si la vida se'ns complica al poble, cap a Lleida hi falta gent. I si allò quedés petit, cap a Barcelona.

Que diuen que a Barcelona hi ha feina per a tothom. I els obrers cada cop estan més organitzats per reclamar allò que els pertoca, poden collar una mica i no conformar-se amb els quatre rals que ens paguen aquí per escorxar-nos les mans, punyeta.

Cap a Barcelona hi falta gent. Com un gran embut que s'empassa centenars, milers de persones. Disposada a acollir-los o a triturar-los.

Ningú no podria haver pronosticat aleshores que aquestes tres vides que venien al món amb uns pocs mesos de diferència serien entrelaçades per l'atzar en un destí accidentat, vibrant i tràgic.

CAPÍTOL 2

Divendres 24 d'abril de 1925

Quan al vespre Miquel Badia va sortir a la superfície a la boca del metro de plaça de Catalunya, el va rebre el brogit incessant de la ciutat que no dormia mai. Només tenia dinou anys, però ja en feia tres que corria per Barcelona i sentia l'excitació de dirigir-se cap al veritable rovell de l'ou de la Ciutat Comtal.

Fora de la talpera del metro, el xivarri i el moviment li van semblar tan atabaladors i enlluernadors com sempre, comparat amb Torregrossa. La part baixa de la rambla de Catalunya era una zona d'aiguabarreig entre dues ciutats: cap amunt, les botigues de més luxe i els millors restaurants; cap avall, el joc i l'espectacle. La ciutat de la gent de calé llarg es tocava amb el principi de la part més miserable, la que es trobava a mesura que es baixava cap al port. Ell ho sabia bé, perquè els seus estudis a l'Escola Nàutica l'obligaven cada dia a baixar Rambla avall fins a tocar el mar. El seu somni de ser pilot de la marina

mercant continuava viu, però cada cop estava més llunyà, com un vaixell que es perd a l'horitzó.

Aquell invent del metro, inaugurat feia vora un any, era una meravella. Lesseps, Diagonal, Aragó, Catalunya. En un tres i no res passaves del capdamunt de Gràcia al centre de la ciutat. Res a veure amb els tramvies, aturats cada dos per tres perquè havien perdut el fil o perquè els anarquistes els boicotejaven. Ara bé, el principal problema de circular per sota terra era la calor. T'hi senties com un talp. Per no parlar de les bafarades de les aixelles suades que ofenien el nas per tot arreu. Sobretot de les xinxes, les dones que sortien de les fàbriques després de jornades interminables davant els telers. Per sort, el trajecte no era gaire llarg i ell podia tornar a l'aire lliure encara clenxinat i fent olor d'aigua de colònia. Havia agafat el metro a l'estació de Lesseps, a prop d'una de les farmàcies on treballava d'ajudant, per arribar a temps a la reunió a la qual l'havien convocat.

En arribar al carrer, en Badia va arreglar-se el nus de la corbata tot fitant-se en el vidre d'un aparador. Havia de reconèixer que aquell dia l'havia encertat de ple. Amb el seu vestit gris, armilla i corbata de ratlles, feia bona fila. A més, lluia també un barret nou, blanc i amb una cinta negra ampla, comprat aquella mateixa setmana als magatzems El Siglo de la Rambla. Encara que fossin propietat d'aquell botifler de Dionís Conde, un cabró a qui la dictadura havia fet diputat de la Mancomunitat, mecàgon cony, quina escampada hi havien fet l'any abans, els van empaperar el terra de la botiga de fulls volanders amb un «Per Catalunya independenta. Catalans de l'Estat català». Un pamflet signat per Macià, que vivia a l'exili parisenc. Encara que fos d'aquell caragirat de Dionís Conde, s'havia de reconèixer que El Sicle, com en deia tothom, te-

nia bon gènere. Es va mirar els peus i va trobar que les sabates acabades d'enllustrar per un cirabotes de mans petites i eixerides eren el complement ideal per al conjunt.

El dia ja anava perdent la seva batalla diària contra la nit, però encara uns rajos de llum primaverals es resistien a morir als terrats dels edificis, i una brisa suau va portar al caminant una sensació de frescor. El trànsit era una bestialitat, i cotxes, camions i motocicletes s'esmunyien entre alguns carros tirats a mà, tots competint per avançar. Els municipals no donaven l'abast a regular la riuada de vehicles i un eixordador desconcert de clàxons i botzines de tota mena reclamaven pas contínuament. Barcelona s'oposava a instal·lar semàfors, a diferència del que havien fet a altres grans ciutats del món. Segons havia llegit ell, Londres ja feia més de cinquanta anys que en tenia. Devia ser que l'alcalde, el baró de Viver, havia considerat que en aquella Barcelona que corria desbocada cap al milió d'habitants i els deu mil cotxes encara no tocava.

A l'altre costat del carrer, els llums del local on Miquel Badia havia d'anar destacaven per sobre de tota la resta. El cafè i restaurant Oro del Rhin, al costat del Coliseum, famós per l'amplitud interior, convidava a trobar-s'hi amb amics, coneguts i saludats a discutir sobre qualsevol fotesa. Miquel Badia ja hi havia anat alguna vegada, però mai per a una trobada del caràcter que tindria aquella. Mentre el seu cap de jove que es volia menjar el món d'una queixalada anticipava els plans que l'esperaven, va creuar la Gran Via entre els cotxes aturats que bramulaven com bèsties salvatges amb les seves veus metàl·liques. Els impulsors del Grup dels Set, acabat de fundar, l'havien convidat per parlar d'un assumpte delicat. No li havien concretat res, però segur que hi hauria acció. I que aquell

cop es tractaria d'alguna cosa més que una escampada de fullets subversius en uns grans magatzems.

Fos el que fos, no l'agafarien desprevingut. Ell, com a cap de l'escamot lleidatà d'Estat Català, també s'havia embrancat en la creació de Bandera Negra, la Santa Germaniat Catalana. Com que Estat Català tenia el directori a l'exili, amb Francesc Macià al capdavant, calia al país una organització secreta disposada a moure brega. Bandera Negra: com al setge de Barcelona. Viurem lliures o morirem! A part de tot això, i només dos mesos abans de la creació d'Estat Català, també havia nascut Acció Catalana, i dins seu, el Servei d'Estudis Militars, el SEM. Per emmascarar les seves activitats subversives, una branca del SEM va adoptar un nom gens sospitos: Càmping Club de Catalunya. Mirat amb una certa distància, allò era un joc d'ous. A Miquel Badia sempre li havien semblat massa noms i massa grups i faccions per posar-se d'acord en res. Uns adoctrinaven i xarraven mentre que d'altres, com ell mateix, estaven cansats de no moure un dit. I, mentrestant, la dictadura feia ja dos anys que s'allargava i ho empudegava tot.

En aquell moment va mirar el rellotge de butxaca. Ja passaven de les set, que era l'hora prevista. Feia salat, va pensar mentre mirava amb certa prevenció cap al xamfrà de l'Oro del Rhin, on ja hi havia un munt de gent esperant: dones amb barrets, polaines lluent i vestits de nit acompanyades per homes vestits de vint-i-un botó.

—Perdonin! Tinc reserva —va fer-se sentir mentre passava decidit enmig d'un passadís de mirades reprovadores davant aquell pollastrot que semblava colar-se.

Un cop dins de la sala, el va rebre una llum tènue i un ambient presidit per la música envoltant de l'orquestra del mestre Toldrà, que hi tocava cada nit. En un espai

ampli i endreçat, amb un munt de butaques que rodejaven les taules plenes, tot de grups estaven embrancats en converses que feien una fressa vellutada, com si el lloc convidés a la discreció.

—Perdó, que té reserva, el senyor?

Qui li havia fet la pregunta era un dels cambrers, vestit amb americana blanca, llacet al coll i pantalons negres amb la ratlla immaculada. Abans que pogués contestar, algú va fer un gest al nouvingut des d'un racó del local i en Badia ho va fer notar al cambrer. Aquest va assentir amb el cap amb expressió contrariada: pocs duros estaven gastant tots els d'aquella taula. Molta gent i massa poques consumicions. En Badia es va unir al grup i de seguida va encaixar amb algú que li estenia la mà. Era Ramon Fabregat, a qui coneixia d'alguna trobada a les sessions del Càmping Club. Li va parlar amb el seu català de les Borges Blanques, que no havia perdut a la ciutat.

—Benvingut, company! Abans que t'asseguis et presentaré la resta. Alguns ja els deus conèixer, però d'altres estic segur que no.

Efectivament, en Badia ja coneixia alguns dels integrants del Grup dels Set: Miquel Ferrer, Abelard Tona, Enric Fontbernat, Antoni Argelaguet i Ramon Seguer. A la mateixa taula, en Fabregat li presentà tres companys més que en Badia no havia vist mai abans: Jaume Compte, Jaume Miravittles, a qui tothom deia Met, i Deogràcies Civit. També hi eren presents Josep Garriga i Jaume Julià, de Bandera Negra, amb qui en Badia tenia tracte assidu. Tots havien anat a aquella trobada força mudats, com ell, la qual cosa indicava que hi donaven importància.

Abans que pogués ocupar el lloc que li tenien reservat, el mateix cambrer d'abans se li acostà.

—Què prendrà el senyor? I vostès, que volen res més?

En Badia demanà un cafè i la resta van dir que estaven servits. El mosso va arrufar el nas: d'aquella taula en trauria poques propines i poques virolles per al restaurant. Una colla de joves eixelebrats, segurament parlant de rucades, mentre a fora hi havia un tou de gent disposada a celebrar un sopar de primera. Un cop el cambrer s'havia allunyat prou perquè no els pogués sentir, va prendre la paraula Abelard Tona, un altre home de Bandera Negra.

—Bé, suposo que ja n'esteu al cas, però, per si veniu d'Arbeca, us haig de dir que el mes que ve vindrà a visitar-nos el rei.

—Xxxt! —demanà algú—. Aquest nom no es pot pronunciar. Les parets tenen orelles! Ara ja l'has dit, però no el repeteixis. Ni el Cametes ni el Borbó. Prudència.

—Tens raó, perdoneu. —I va abaixar encara més el to de veu, que esdevingué un filet gairebé imperceptible—. Bé, el cas és que el primer opressor de Catalunya, acompanyat de tota la família i els seus llepaculs, vindran amb tren a Barcelona el 26 de maig.

—Podeu comptar amb els escamots de Vilanova i els pobles de la rodalia per al comitè de benvinguda —va oferir Josep Garriga.

—Perdoneu —va interrompre en Badia—, però abans de continuar crec que m'hauríeu d'explicar de què va tot plegat, perquè he estat l'últim a arribar. Suposo que en preparem una de ben grossa.

—Heu vist el que han fet els comunistes a la catedral de Sofia? —va continuar en Tona—. Van ensorrar-ne la cúpula amb càrregues explosives. Cent vint-i-vuit morts, una carnisseria. Ara un tou d'oficials i polítics de la dictadura estan fent malves. Els patriotes búlgars ens han marcat el camí. La nostra intenció és fer volar el tren que portarà mitja cort i el dictador quan passin per les cos-

tes del Garraf. D'aquesta manera es podran acomiadar d'aquesta vall de llàgrimes mentre gaudeixen d'unes vistes magnífiques al mar. No es podran pas queixar que el paratge no és maco.

Unes rialles van acompanyar el comentari, però de seguida en Fabregat les va tallar per reclamar l'atenció.

—Aquest petard que dius no és de pa sucat amb oli. No sé si estem en condicions de muntar una operació com aquesta.

—Que si la podem muntar? Però si ja la tenim mig embastada. Explica-ho tu, Enric.

Llavors prengué la paraula Enric Fontbernat, un electricista que tenia un negoci d'enllumenat.

—Al magatzem de Balmes ja hi tinc guardat el regal que oferirem a un hoste tan il·lustre.

—I com t'ha sigut possible fer-ho sense aixecar sospites? —mostrà la seva estranyesa en Badia.

—Perquè tots hi hem anat col·laborant. Jo mateix l'he fabricat amb una barreja de picrat i clorat de potassa que m'ha fet arribat en Met Miravittles, aquí present. Alguns dels que esteu aquí i altres que no hi són també m'han facilitat petites quantitats de picrinita. De mica en mica, perquè pogués apilar-ne prou sense aixecar sospites. Heu de saber que a algunes de les nostres sessions al SEM i al Càmping Club de Catalunya també ens expliquen com fabricar caramels com aquest que...

—Un moment, un moment —va interrompre Miquel Ferrer—. I com sabeu que un artefacte així funciona? Ja ho hem assajat?

—I tant si funcionarà! Els amics Perelló i Compte en van provar un prototip petit l'altre dia a Collserola i el pet que va fotre va ser de primera. No patiu: porta un detonador elèctric com el que fan servir els miners. Tira-

rem un quants metres de cable amb unes piles per detonar-lo a distància. A més, ja tenim la mà innocent. És un mosso de setze anys, l'Emili Granier Barrera, que avui no ha pogut venir perquè encara és massa jove i els seus pares no el deixen sortir de nit.

Unes rialles nervioses es van dibuixar a la majoria dels rostres dels presents. Algunes reien per la joventut del mosso, goita, que encara viu a cals pares i li priven de sortir quan vol. D'altres, precisament perquè posar-se en mans d'un barbamec no constituïa un pla gaire fiable. Va ser llavors que en Ferrer va expressar una objecció en nom propi i en el d'en Fabregat, amb qui no parava de xiuxiuejar.

—Francament, companys, no ho veiem clar. Això és massa per a nosaltres!

Aquelles paraules van ser una galleda d'aigua freda en l'ambient d'exaltació, però al cap d'un moment la rèplica per part d'en Garriga no es va fer esperar.

—A veure, nois, no éreu vosaltres els que volíeu acció? Que si en Macià no fot res des de París. Que si en Cardona garla molt però després s'acoquina. No cal que en sàpiguen res. Ja n'hi ha prou d'aquest color. Qui no vulgui pols que no vagi a l'era.

Ningú gosà contestar aquesta recriminació i al cap d'una estona va continuar en Garriga.

—Resumint: tenim la cosa i sabem on col·locar-la, perquè alguns de nosaltres ja hem fet la feina d'exploració prèvia. Pel que fa al material complementari...

—El material complementari —va continuar en Fontbernat— són les eines per cavar, uns tres-cents metres de cable, perquè és millor que en sobri que no que en falti, i les dues piles per provocar la detonació, com ja us he comentat abans. Repeteixo: ja ho hem provat a

petita escala en un indret perdut i funciona. Per cert, que el regal que tinc a casa pesa uns quaranta quilos, fa mig metre d'alçada i vint centímetres de diàmetre. Algú m'ha d'ajudar a portar això al lloc, oi, Deogràcies?

—Pots comptar amb la meva moto —va dir el de l'Espluga Calba, un xicot magristó a còpia de córrer curses i que vivia de l'escultura.

Tothom es va quedar a l'expectativa, mentre que alguns encara xarrupaven el cul de la tassa d'un cafè massa fred o les últimes gotes d'una cervesa calenta. Hi havia una pregunta cabdal que ningú havia posat sobre la taula fins que ho va fer en Badia.

—Molt bé. Tenim el què i el com. Però quan engeguem màquines?

Aquella era una pregunta crucial i tothom es quedà esperant la resposta d'algú que assumís el comandament. Si no, tot podia quedar en foc d'encenalls i elucubracions. En Garriga la va donar tot seguit.

—Demà dissabte 25 d'abril. Per què us pensàveu que era la reunió d'avui, per prendre un cafetó? Qui prefereixi fer tertúlia, que vagi a l'Ateneu a la penya del doctor Borralleras.

—Demà? Que no és massa aviat? —va intervenir en Badia—. Però si aquell no vindrà fins d'aquí un mes!

—Sí, és clar, però cal deixar-ho tot preparat abans. Com més s'acosti el dia, més tricornis vigilant la zona. Si esperem massa resultarà impossible. Demà. Entesos?

Alguns van assentir amb el mentó mentre que d'altres continuaven amb el rostre petrificat per la imminència de tot plegat. Jaume Julià, davant de tant de silenci, va continuar amb les explicacions.

—A més, demà és dissabte i els que trebal·leu sempre teniu una excusa més creïble per fer campana de la fei-

na. Alerta amb el pla. En Josep i en Deogràcies pujaran amb la seva moto i tots els estris fins al punt de la cita: l'estació del Garraf. La resta us heu d'espavilar per arribar-hi. A peu o amb bici, per fer cames.

—Amb bici? —es queixà en Fabregat.

—Tu no cal que pateixis, company. Entenc que tot això és massa per a tu.

Abans que l'enganxada pogués degenerar en trifulga, Josep Garriga va posar-hi una mica de pau.

—Com que quedarem al darrere de l'estació, també us hi podeu acostar amb tren. A les deu del matí. Demà l'únic que farem és deixar soterrat el regal i connectat el cable del detonador, tot ben amagadet. Més endavant, quan arribi el dia, el recuperarem, farem la connexió, i... —va abaixar la veu— BOOOOOM! Que tinguin un bon cel.

—Suposo que a en Granier no el deixarem sol el dia assenyalat, oi? —va comentar algú.

—I ara! A part dels voluntaris de la nostra colla que el vulguem acompanyar, un grup armat l'esperarà a prop de la carretera de Begues per protegir-li la fugida. Tots ho teniu clar?

Diversos murmuris d'assentiment i moviments de cap de la majoria van confirmar aquest punt.

—Aleshores, au, que demà tenim feina i ens hem d'aixecar ben d'hora. A més, el cambrer està desitjant que buidem la taula d'una vegada.

Mentre caminava de nou cap al metro, Miquel Badia es va treure el rellotge de la butxaca: tres quarts de deu. No es podia pas dir que haguessin perdut el temps.

Dissabte 25 d'abril de 1925

Un cop més en Granier Barrera va entrar cridant com un esperitat per la boca del túnel. La seva veu aguda d'adolescent treia de polleguera alguns companys d'expedició.

—Un altre tren, que n'arriba un altre!

A Miquel Badia se li va congelar el rictus a la boca. Per què collons cridava tant, aquell marrec? El ritme regular de la caldera de la màquina de vapor movent les bieles i fent girar les rodes ja feia estona que se sentia des de lluny. Ràpidament tota la colla va tornar a recollir les eines i es va amagar al canal lateral del túnel, enmig de gatoses i l'aigua fètida de les restes de pluja. Mentre el tren passava veloç pel costat de tots ells amb gran escàndol i omplint de fum tota aquella foradada, el cap d'en Badia no parava de rumiar. Tot aquell pla que el dia abans semblava fàcil de portar a terme era un maldecap a l'hora d'executar-lo.

Feia més o menys dues hores tota la colla s'havia reunit al pati del darrere de l'estació del Garraf, on en Civit i la seva moto els esperaven. A part del jove Granier Barrera, de tan sols setze anys, el qual havia dit als pares que sortia d'excursió amb bici amb els amics, hi van comparèixer en Perelló, en Compte, en Miravitlles, en Garriga, en Fontbernà, en Julià i ell mateix.

Van haver de caminar poc des del punt de trobada fins a l'indret on col·locarien l'artefacte. D'antuvi, a Badia li va semblar un lloc adient: dins del primer túnel que hi havia després de l'estació del Garraf, a la via en direcció a Barcelona, prou dins de l'excavació de la muntanya perquè la foscor dissimulés qualsevol obstacle a la via, però alhora prou a prop de la boca del túnel perquè la llum de fora els permetés de treballar-hi sense llanternes addicio-

nals. Mentre el gruix de la colla feia feina a dintre i el més jove vigilava, Enric Fontbernat i Jaume Miravittles cercaven a fora un camí adient per als cables i la millor posició per a qui havia de prémer el botó fulminant.

El darrer comboi havia deixat ben fumats tot el passadís subterrani i Jaume Compte, afogat i amb els ulls plorosos, es va queixar del ritme dels treballs.

—Des que som aquí, és el tercer tren que passa. Fa dues hores que feinegem i, com aquell qui diu, no hem avançat ni un pam, càgon Judes.

—Potser el dissabte no era el millor dia —va rondinar en Garriga—, jo diria que hi passen més trens que mai.

—El problema no és solament aquest, companys. Us heu adonat de què hi ha al terra on volem enterrar el petard?

Ningú contestà, perquè estaven aqueferats mentre maldaven per aixecar aquella crosta pètria. La frustració es va escampar entre el grup com una pestilència.

—Grava premada. La deuen haver fet amb una piconadora. I nosaltres la volem foradar amb pic i pala! —va sonar com un cop de mall la veu de Jaume Compte.

—Pitjor —va afegir en Badia—: us heu adonat de la mida de l'artefacte? Entre dues travesses no hi cap, i si n'hem de treure una o més, hem d'aixecar la via. No tenim eines per a una obra així. A més, entre un tren i un altre no tenim temps per avançar prou.

Després d'un silenci, en Badia va amollar un retret poc dissimulat.

—Ahir em va comentar que tot estava a punt, però l'operació està molt verda, nois.

—Calla, calla d'una vegada. O ets un saberut que abans de trepitjar el terreny ja sabies què hi trobaries? —li

va retreure en Garriga—. Tenim la bomba, els cables, el detonador i el lloc idoni, així que hem de mirar la manera de fer-ho. Al preu que sigui!

—Com més m'ho miro més complicat ho veig —hi va tornar el de Torregrossa—. Imagineu-vos per un moment que som capaços d'aixecar les vies, moure travesses i tota la pesca. Suposem que comencem ara; tindrem temps de tenir-ho tot a punt abans que passi el proper tren? Per descomptat que no. La feina es quedarà a mitges. I aleshores, què passarà?

No calia ser una llumenera per esbrinar-ho: amb les vies mig mogudes, farien descarrilar el primer tren que hi passés. Moltes morts de gent innocent i a deshora, ja que el tren que pretenien fer volar pels aires no havia de passar per aquella via fins al mes següent.

En Garriga, però, insistia que calia avançar segons el pla:

—Doncs col·loquem els explosius al costat de les vies! Això és més senzill i no hem de tocar vies ni travesses.

En Badia va esbufegar i va posar fortes objeccions a la nova proposta:

—A veure. Què és el que volem: matar el Llapissera o donar-li un ensurt? Perquè si es tracta d'això últim, jo em quedo a casa. Fins i tot suposant que amb la bomba al costat de les vies el tren descarrilés, que ho dubto, l'Àfrica sortiria del túnel pel seu propi peu. I el que volem és que en surti en una caixa de fusta.

La discussió de tot el grup s'allargava i anava pujant de to: que si la manca de previsió, que si eren una colla d'ar-replegats, que si tomba que si gira. Però com més voltes hi donaven, més arribaven a la mateixa conclusió: havien de canviar el pla. Llavors van dir a en Granier que sortís a buscar en Fontbernat i en Miravittles, a veure què en pensaven. Aquests dos van secundar la conclusió pessimista.

—Ja podem anar buscant un bon lloc on amagar el caramel, que jo el que no faré és emportar-me'l de tornada a casa amb la moto —es va queixar en Fontbernà—. Al final, l'únic que volarà pels aires seré jo. La deixaria per aquí, que sempre tenim l'opció de col·locar-la a lloc un altre dia.

No calia parlar-ne més. Entre tots van preparar l'amagatall per als explosius que els va semblar més recòndit, tocant a la paret del túnel. En acabat, van recollir eines i cable i van emprendre la sortida d'aquell forat.

—Fotem el camp abans que vingui un altre tren o algú ens enxampi.

—Tenim cap alternativa a aquests túnels, Garriga?
—va preguntar algú.

—I tant que sí! No patiu, que ja us avisaré aviat. Us puc assegurar que aquell tornarà a la capital del reino amb els peus per davant.

En arribar a l'estació tothom va anar pel seu cantó. Alguns amb la bici i d'altres, com en Badia mateix, es van quedar a esperar el proper tren a Barcelona. A primera hora de la tarda l'aprenent de farmacèutic ja estava assegut al costat d'una finestra d'un vagó de tercera classe, bressolat pel tric-trac del tren. Abans que se li tanquessin els ulls, un eixam de pensaments foscos li van passar pel cap: si el dia que pretenien enllestir el rei eren tan sapatres com ho havien estat durant aquella jornada, valia més que Déu els agafés confessats.

Dimarts 25 de maig de 1925

A cent metres i escaig de l'Ateneu Barcelonès, a quatre passes del lloc de reunió de la flor i nata d'escriptors, in-

tel·lectuals i polítics del país, el carrer de Bertrellans era una autèntica claveguera a l'aire lliure. Alhora, però, aquella brutícia del carreró en mantenia ben allunyats els curiosos, pensava Miquel Badia mentre es dirigia cap a la reunió que havien convocat a les set de la tarda al local de Bandera Negra. Què es podia esperar d'un carrer on no entrava el sol en tot el dia? Pixarades i altres sucxos fatigosos desprenien una fortor que la nàpia amb prou feines podia sofrir. Amagat sota la gavadina, el de Torregrossa prou feina tenia a esquivar alguns homes que venien de tort i de cara, carregats de vi com una mala cosa.

Tot i que havia advertit a en Garriga que no el molestessin a la farmàcia, la tarda abans en Badia havia rebut una trucada mentre treballava. El farmacèutic li va passar l'aparell amb cara de pocs amics. Només van ser unes paraules per concretar la cita i prou: «Demà a les set al cau». No calia més identificació.

En Badia es va acostar a la porta vermella de fusta mig corcada del número 4, enorme perquè feia temps havia estat l'entrada de cavalls i altres bèsties de càrrega, i va picar amb els artells la contrasenya: dos tocs, un toc, dos tocs. Amb un gemec, el finestró esquerre es va obrir una mica i en Badia va reconèixer Enric Fontbernat.

Van pujar en silenci fins al segon segona i tots dos es van sumar a la reunió d'una ronda volant, un grupuscle que de cara enfora era l'inofensiu grup excursionista Serra del Cadí. Al voltant de la taula estaven asseguts els de sempre i alguns altres que en Badia coneixia de vista, però de qui no recordava el nom. Al cap de la taula dues persones, Marcellí Perelló, un flequer a qui havia vist molt poques vegades, i Josep Garriga, semblaven ostentar la presidència.

Mentre s'acostava a un dels espais lliures que hi havia al voltant de la taula, en Badia va parar esment en el desordre d'aquell lloc. Eines, papers guardats en caixes, fullets, mobles de fusta com ara calaixeres tancats amb clau i també moltes ampolles de vi. Com que ja havia estat en aquell local diverses vegades abans, també sabia que en algun racó dels més ocults s'hi entaforaven eines d'altra mena.

Algú li va oferir un got de vi, com els que hi havia repartits per tota la taula, però el va rebutjar. Tot seguit, Marcel·lí Perelló, un dels fundadors del grup barceloní Bandera Negra, va començar a parlar amb un marcat accent urgellenc.

—Amics i companys: tots sabeu que teníem una maniobra prevista per fer desaparèixer una persona molt rellevant. Era un pla molt ben pensat i estructurat, però al final l'hem hagut d'avortar per circumstàncies que escapen a la nostra voluntat.

Un assentiment amb el cap de tots els presents es va donar per satisfet amb aquella explicació.

—Però no estem disposats que aquest personatge s'escapoleixi de franc cap a la capital del regne, com qui hagués vingut al nostre país a fer una visita a la colònia. Per això alguns dels que som aquí ens hem empescat una manera més arriscada de fer el fet, però també molt més directa. El company Josep Garriga us l'explicarà.

En Garriga va explicar que el rei i el seu seguici tenien pensat d'assistir un vespre al Liceu. I que en el moment que anés per la Rambla amb cotxe li descarregarien un raig de trets.

Un murmuri es va estendre per tota la colla. A les portes del Liceu hi hauria un munt de policia i militars vigilant. Era una acció suïcida, sobretot per a qui hagués

de disparar. Qui li cobriria la retirada? Pel cap de molts va desfil·lar l'assassinat a Sarajevo de l'any 14. Tots els serbobosnians que havien participat en l'assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran, cridat a ser emperador d'Àustria i Hongria, havien caigut com mosques. En Perelló va interrompre d'arrel el guirigall que s'havia desfermat.

—Nosaltres estem segurs que aquesta acció produirà una reacció popular en cadena. A hores d'ara ja pesen més els republicans que els monàrquics, i més després que el Cametes hagi lligat la seva sort al Primo dels pebrots. Tindrem els escamots preparats perquè s'apoderin dels centres de poder: Ajuntament, Diputació i Govern Civil. La nostra acció serà l'espurna que encendrà la revolta. El pas final serà proclamar la República Catalana.

—Tot això ho heu preparat en quatre dies? —preguntà algú.

—Aquesta opció ha estat a punt des del principi, per si la primera no es podia tirar endavant, com ha passat.

—I qui serà el nostre Gavrilo Princip? Qui premerà el gallet contra el gran botxí de Catalunya? —va amollar algú amb voluntat d'incomodar.

No es va sentir una mosca fins que en Perelló va contestar amb una ironia que volia distendre l'ambient.

—El nostre heroi el triarem per sorteig. Així no hi haurà bufetades entre nosaltres per atribuir-nos el mèrit d'escabotjar-lo.

Aquella nova acció contra el rei feia tota la pinta d'haver-se improvisat, va pensar en Badia. Semblava un acudit de darrera hora. Però encara que les mirades entre tots i els comentaris en veu baixa no paraven, ningú no es va oposar obertament a la proposta. Així doncs, en Garriga prengué la paraula.

—En aquest barret hi ha unes paperetes amb els noms

de tots els que formen part d'alguna de les nostres organitzacions, tant dels que heu vingut com dels que no. Les remenaré bé i algú n'haurà de treure un nom.

Al cap d'uns instants va oferir el barret a en Julià, que amb els ulls tancats va agafar un paperet.

—Holgado —va dir, i tot seguit va deixar anar un bufit d'alleujament davant el qual es van escapar alguns riures nerviosos.

Però Enric Holgado no hi era. En Ferrer va explicar que estava fent el servei militar al Regiment de Sapadors, a la caserna del carrer de Bonsuccés. Que un dia com el que havien triat per fer el fet estaria vigilant o aquarterat, per la visita del rei. A més, tampoc no semblava correcte que hagués d'acceptar el resultat d'un sorteig en el qual l'interessat no hi era: podia creure que li havien volgut encolomar el mort.

—Cal treure un altre nom, que el tindrem de reserva. Si l'Holgado accepta, molt bé; però si no, aquest segon home en serà el responsable.

Una altra remenada de papers i un altre nom.

—Ju... Julià, Jaume Julià. Soc jo —va quequejar amb un fil de veu l'agraciat amb aquell premi.

Les mirades es van concentrar en el protagonista, el rostre del qual va envermellir de forma ostensible. Al cap d'uns segons, en Garriga va tornar a agafar la paraula.

—Jaume, demà al matí ja tindrem una resposta de l'Holgado. Si ens diu que no, ho haurem d'acceptar. Llavors jo et truco a casa i, més o menys a aquesta mateixa hora del vespre que som ara, ens trobem davant del Liceu. T'ensenyaré el lloc millor per actuar i també et donaré una barba postissa i una gavadina perquè ningú et reconegui.

—Però... què haig de fer després?

—Un cop hakis mort el porc, has de córrer com un esperitat cap al Mercat de la Boqueria. Hi haurà escamots preparats i també tots nosaltres, que t'obrirem camí i dispararem contra els que et persegueixin. Bé, demà al lloc t'ho explico millor.

En Badia i tota la concurrència van percebre que el rostre d'en Julià havia transitat del vermell al blanc en qüestió de segons. Una tremolor ostensible de les mans s'havia apoderat del xicot. Devia ser tan conscient com tots els altres que tenia moltes possibilitats de deixar-hi la pell, en aquell encàrrec que li havia tocat.

—Bé, de moment és tot —va dir en Garriga a tall de comiat—. Divendres porteu la trona a la butxaca.

—Astra o Browning? —va preguntar Miquel Ferrer amb la naturalitat del cambrer que demana al client si vol carn o peix.

—Què vols dir? Ara no t'entenc —va replicar en Julià.

—Sí, home, sí. Que si faràs servir la dels anarquistes o la de la patronal.

—No en tinc ni idea. No he disparat mai, jo.

—Doncs una Astra, la comprarem a un bar del Paral·lel. Vine amb mi a La Tranquilidad. Quan la tinguem, t'ensenyaré a tirar en una zona apartada de Montjuïc.

Mare meva, va pensar en Badia mentre sortia al carrer. Aquest passerell amb pinta d'anar a un aplec a la font del Gat s'ha de carregar el rei d'Espanya? Aquesta sí que és bona. Ell, com a mínim, s'havia guardat molt de portar a les reunions les bates negres amb caputxa, com les dels inquisidors, que els havien confeccionat l'Anna i la Montserrat, les seves germanes. Sort que a última hora havia tingut un oportuníssim atac de sentit del ridícul.